

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

підготовки: другий (магістерський) рівень

галузі знань: 07 Управління та адміністрування

освітньо-професійної програми підготовки: ОКР магістр

спеціальностей:

051 «Економіка» Спеціалізації: Економіка підприємства, Логістика

071 «Облік і оподаткування» Спеціалізації: Бізнес-консалтинг, Облік і оподаткування бізнесу

072 «Фінанси, банківська справа та страхування» Спеціалізації: Фінанси і кредит, Митна справа та оціночна діяльність

076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» Спеціалізації: Управління персоналом та економіка праці

Робоча програма навчальної дисципліни «Соціальна відповідальність» спеціальностей 051 «Економіка», 071 «Облік і оподаткування», 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», ОКР «Магістр» для здобувачів вищої освіти 1 курсу навчання

Розробник: Завідувач кафедри фінансів і банківської справи, д.е.н., проф. Варцаба В.І.

Робоча програма розглянута на засіданні кафедри фінансів і банківської справи
Протокол від «29» серпня 2019 року, № 1

Зав. кафедри _____ д.е.н., проф. Варцаба В.І.

Робоча програма схвалена на засіданні профільної методичної комісії економічного факультету ДВНЗ «УжНУ» за напрямом підготовки 07 «Управління та адміністрування»

Протокол від «30» серпня 2019 року, № 6.

Голова профільної комісії _____ к.е.н., доц. Шуліко А.О.

1. Опис навчальної дисципліни

Мова навчання: українська

Статус дисципліни: обов'язкова

Передумови вивчення навчальної дисципліни: Введення для обов'язкового вивчення магістрами ВЗО економічних спеціальностей дисципліни «Соціальна відповідальність» стала необхідність активізації впровадження принципів соціальної відповідальності в життя суспільства, оскільки соціально-відповідальна поведінка основних суб'єктів суспільства – державних та місцевих органів влади, корпоративних структур, громадських організацій, громадян є гарантією сталого економічного та соціального розвитку.

Теоретичною і методологічною базою вивчення дисципліни «Соціальна відповідальність» є дисципліни гуманітарного та загальноекономічного циклів. Матеріал дисципліни базується на знаннях, що були засвоєні на першому (бакалаврському) рівні підготовки здобувачів вищої освіти, зокрема, при вивченні таких дисциплін, як «Мікроекономіка», «Макроекономіка», «Економіка підприємства», «Менеджмент», «Економіка праці та соціально-трудова відносини» та ін.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Соціальна відповідальність» є теоретико-методологічні, методичні та організаційно-економічні аспекти формування і розвитку соціальної відповідальності.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни. На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин 4 кредити ECTS

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Соціальна відповідальність» є формування у студентів фундаментальних знань теорії та практики соціальної відповідальності з позиції сучасних стандартів соціальної політики, соціальної звітності, етики бізнесу й прав людини в умовах інтеграції концепції стійкого розвитку і набуття ними відповідних професійних компетенцій, що забезпечують формування соціально-відповідальної поведінки.

Основними **завданнями** навчальної дисципліни «Соціальна відповідальність» є:

- формування системного мислення менеджерів різних рівнів на основі новітніх підходів до управління;
- формування у студентів базових знань в області теорії і практики соціальної відповідальності;
- використання можливостей соціальної відповідальності для забезпечення сталого розвитку держави та стабільного розвитку підприємств;
- набуття навичок формування нефінансової звітності з корпоративної соціальної відповідальності;
- організація відповідального маркетингу в господарській діяльності сучасних підприємств.

3. Компетентності та заплановані результати навчання

Дисципліна «Соціальна відповідальність» забезпечує набуття здобувачами вищої освіти *компетентностей*:

загальні компетентності:

- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу;
- здатність генерувати нові ідеї (креативність);
- здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів);
- виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.
- демонструвати здатність діяти соціально відповідально на основі етичних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства.

фахові компетентності:

- здатність розуміння основних тенденцій та особливостей розвитку соціальної відповідальності;
- знання нормативно-правових засад розвитку соціальної відповідальності моделей корпоративної соціальної відповідальності і становлення різних типів корпоративної культури;
- вміння застосовувати критерії, показники та методику оцінювання соціальної відповідальності;
- вміння формувати механізм управління корпоративною соціальною відповідальністю;
- вміння збирати й оцінювати інформацію з корпоративної соціальної відповідальності для прийняття рішень і формування пропозицій до програм розвитку організації;
- здатність ідентифікувати, аналізувати і ранжувати очікування зацікавлених сторін організації з позицій концепції корпоративної соціальної відповідальності;
- здатність оцінювати ефективність корпоративної соціальної відповідальності.

В результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен

знати:

- концептуальні основи розвитку соціальної відповідальності; сутність, види, категорії, еволюцію, концепції, моделі та рівні соціальної відповідальності;
- особливості соціальної відповідальності різних суб'єктів соціального розвитку;
- місце соціальної відповідальності в управлінні організацією;
- нормативно-правові засади розвитку соціальної відповідальності;
- моделі корпоративної соціальної відповідальності і становлення різних типів корпоративної культури;
- критерії, показники та методику оцінювання соціальної відповідальності;
- особливості вияву соціальної відповідальності бізнесу в українських реаліях;
- сутність соціальних інвестицій як форми вияву корпоративної відповідальності роботодавців;
- сутність, складові та пріоритети розвитку соціально відповідальної політики управління персоналом;
- екологічні аспекти соціальної відповідальності та їх нормативно-правове регулювання;

- зміст, структуру і вимоги міжнародних стандартів звітності, особливості соціальної звітності в Україні.

- знати вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної і правової держави;

вміти:

- застосовувати набуті знання з проблематики соціальної відповідальності при аналізі наявного стану соціально-економічних реалій сучасного світу й перспектив його розвитку;

- досліджувати соціальні явища, використовувати теорію та практику соціальної відповідальності, аналізувати основні процеси та явища зовнішнього та внутрішнього світу людини;

- опрацьовувати різноманітні джерела інформації, формувати власну точку зору, робити висновки, приймати рішення;

- творчо використовувати знання з проблематики соціальної відповідальності у своїй практичній та духовній життєдіяльності, грамотно формувати та формулювати власну думку з будь-яких світоглядних питань, впевнено й аргументовано захищати власну позицію;

- збирати й оцінювати інформацію з корпоративної соціальної відповідальності для прийняття рішень і формування пропозицій до програм розвитку організації;

- ідентифікувати, аналізувати і ранжувати очікування зацікавлених сторін організації з позицій концепції корпоративної соціальної відповідальності;

- формувати ефективну взаємодію роботодавців з персоналом на засадах соціальної відповідальності;

- формувати відносини підприємства із зовнішніми організаціями на засадах корпоративної соціальної відповідальності;

- визначати напрями активізації індивідуальної та колективної екологічної відповідальності;

- посилювати соціальну відповідальність суб'єктів суспільного розвитку через соціальне партнерство;

- здійснювати моніторинг та оцінювати ефективність корпоративної соціальної відповідальності;

- аналізувати соціальну звітність організації і готувати необхідну інформацію для її формування;

- узагальнювати матеріали аналізу для формування пропозицій щодо удосконалення програм корпоративної соціальної відповідальності;

- розвивати корпоративну соціальну відповідальність як чинник підвищення конкурентоспроможності;

- застосовувати основні принципи прийняття етичних управлінських рішень.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Обсяг у годинах									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л.	сем.	інд. р.	с.р.		л.	сем.	інд. р.	с.р.
Тема 1. Соціальна відповідальність як чинник сталого розвитку	12	2	2	-	8	12	1	-	-	11
Тема 2. Соціальна відповідальність людини та держави	12	2	2	-	8	12	1	-	-	11
Тема 3. Організаційно-економічне забезпечення управління корпоративною соціальною відповідальністю	12	2	2	-	8	12	1	-	-	11
Тема 4. Формування відносин роботодавців з працівниками на засадах соціальної відповідальності	12	2	2	-	8	12	1	-	-	11
Тема 5. Формування відносин бізнесу із зовнішніми організаціями на засадах соціальної відповідальності	12	2	2	-	8	12	1	1	-	10
Тема 6. Екологічна компонента соціальної відповідальності	12	2	2	-	8	12	1	1	-	10
Тема 7. Підготовка нефінансового звіту	18	4	2	-	12	18	1	1	-	16
Тема 8. Оцінювання ефективності соціальної відповідальності підприємств	18	4	2	-	12	18	2	1	-	15
Тема 9. Стратегічні напрями розвитку соціальної відповідальності в Україні	10	2	2	-	6	12	1	-	-	11
Підсумковий модульний контроль	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Екзамен										
Усього годин	120	22	20	0	78	120	10	4	0	106

5. Зміст програми навчальної дисципліни

Тема 1. Соціальна відповідальність як чинник сталого розвитку

Наукові підходи до визначення сутності соціальної відповідальності. Соціальна відповідальність у системі сталого розвитку. Види соціальної відповідальності. Підстави соціальної відповідальності. Принципи соціальної відповідальності.

Тема 2. Соціальна відповідальність людини та держави

Сутність та параметри розвитку соціальної відповідальності людини. Соціальна відповідальність держави. Соціальна держава.

Тема 3. Організаційно-економічне забезпечення управління корпоративною соціальною відповідальністю

Історія становлення та розвитку корпоративної соціальної відповідальності. Сутність концепції корпоративна соціальна відповідальність. Організація діяльності з соціальної відповідальності підприємства. Сучасні моделі корпоративної соціальної відповідальності.

Тема 4. Формування відносин роботодавців з працівниками на засадах соціальної відповідальності

Корпоративна соціальна відповідальність у внутрішньому середовищі. Міжнародне законодавче регулювання трудових відносин на основі соціальної відповідальності бізнесу. Забезпечення достойної праці у системі КСВ. Корпоративне громадянство. Практика трудових відносин крізь призму концепцій корпоративної соціальної відповідальності та корпоративного громадянства в Україні.

Тема 5. Формування відносин бізнесу із зовнішніми організаціями на засадах соціальної відповідальності

Складові зовнішньої відповідальності бізнесу. Соціальна відповідальність бізнесу у розрізі об'єктів відповідальності. Новітні інструменти стратегічної корпоративної філантропії. Соціально відповідальний маркетинг. Відповідальне управління ланцюгом постачання. Відповідальність компаній щодо партнерів по бізнесу.

Тема 6. Екологічна компонента соціальної відповідальності

Сутність екологічної відповідальності. Еволюція концепцій екологічної відповідальності. Елементи екологічної відповідальності бізнесу. Досвід реалізації принципів екологічної відповідальності. Шляхи посилення екологічної відповідальності.

Тема 7. Підготовка нефінансового звіту

Нефінансова звітність як інструмент розвитку соціальної відповідальності підприємства. Стандарти підготовки нефінансового звіту. Процес підготовки звіту. Нефінансова звітність у світі. Нефінансова звітність в Україні.

Тема 8. Оцінювання ефективності соціальної відповідальності підприємств

Фактори ефективності функціонування інструментів КСВ в управлінні організацією. Рівні і показники соціальної відповідальності бізнесу.

Тема 9. Стратегічні напрями розвитку соціальної відповідальності в Україні

Зовнішні та внутрішні чинники розвитку соціальної відповідальності в Україні. Активізація діяльності підприємств щодо розвитку соціально відповідального бізнесу. Напрямки державної політики сприяння розвитку соціальної відповідальності бізнесу в Україні. Мета, завдання і цілі Стратегії сприяння розвитку соціальної відповідальності бізнесу в Україні на період до 2020 р.

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денна/заочна
1	Сутність, види, категорії, еволюція, концепції, моделі та рівні соціальної відповідальності	2/0
2	Соціальна відповідальність різних суб'єктів суспільного розвитку. Держава як суб'єкт соціальної відповідальності	2/0
3	Соціальна відповідальність освіти та науки. Співпраця бізнесу і освіти	2/0
4	Сутність, складові та пріоритети розвитку соціально відповідальної політики управління персоналом	2/0
5	Формування відносин бізнесу із зовнішніми стейкхолдерами на засадах соціальної відповідальності. Особливості прояву вітчизняного бізнесу в українських реаліях	2/1
6	Напрями активізації індивідуальної та колективної екологічної відповідальності	2/1
7	Нефінансова звітність як інструмент розвитку соціальної відповідальності підприємства. Стандарти та процес підготовки нефінансового звіту.	2/1
8	Оцінка результативності корпоративної соціальної відповідальності . Аналіз соціальної звітності (на прикладах конкретних організацій)	2/1
9	Напрямки державної політики сприяння розвитку соціальної відповідальності бізнесу в Україні.	2/0
10	Підсумковий модульний контроль	2/0
Разом		20/4

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денна/заочна
1	Соціальна відповідальність як чинник сталого розвитку	8/11
2	Соціальна відповідальність людини та держави	8/11
3	Організаційно-економічне забезпечення управління корпоративною соціальною відповідальністю	8/11
4	Формування відносин роботодавців з працівниками на засадах соціальної відповідальності	8/11
5	Формування відносин бізнесу із зовнішніми організаціями на засадах соціальної відповідальності	8/10
6	Екологічна компонента соціальної відповідальності	8/10
7	Підготовка нефінансового звіту	12/16
8	Оцінювання ефективності соціальної відповідальності підприємств	12/15
9	Стратегічні напрями розвитку соціальної відповідальності в Україні	6/11
Разом		78/106

8. Методи навчання

При викладанні навчальної дисципліни застосовуються:

класичні методи навчання: лекція, семінарське заняття; реферування літературних джерел та нормативно-правових актів, самостійна робота;

інноваційні методи навчання: інтерактивне навчання, робота в дискусійних групах; мультимедійна презентація.

9. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Методи контролю: Для студентів денної форми навчання: письмове опитування на лекціях, усне опитування на семінарських заняттях, захист завдання з СРС, проведення підсумкової модульної контрольної роботи.

Поточне оцінювання здійснюється за трьома складовими:

- контроль за виконання модульних завдань ;
- контроль систематичності та активності роботи студента протягом семестру;
- контроль самостійної роботи.

Загальна кількість балів за семестр з навчальної дисципліни становить **від 0 до 100**.

Оцінювання модульних завдань.

Після виконання програми у визначений деканатом термін здійснюється поточний модульний контроль у вигляді письмової роботи, яка оцінюється у межах від **0 до 50 балів**. Якщо з об'єктивних причин студент не пройшов модульний контроль у визначений термін, то він має право за дозволом деканату пройти його протягом двох тижнів після виникнення заборгованості.

Оцінювання активності під час аудиторних занять та самостійної роботи.

Оцінювання активності під час аудиторних занять здійснюється у межах від **0 до 50 балів**. Якщо студент відвідав менше 50 відсотків занять, то систематичність та активність його роботи оцінюється в 0 балів.

Студент, який у результаті поточного оцінювання отримав більше 60 балів, має право не складати іспит з дисципліни. У такому випадку в заліково-екзаменаційну відомість заноситься загальна підсумкова оцінка.

Підсумковий контроль проводиться в вигляді екзамену. Екзамен проводиться за наявності незадовільної підсумкової оцінки або за вибором студента.

Оцінювання академічних успіхів студента з дисципліни «Соціальна відповідальність» здійснюється за такими критеріями та у відповідності до такої методики:

Найменування завдань	Лекції	Семінарські (практичні) заняття	Самостійна робота студента	Підсумковий контроль	Разом
	Тестові письмові опитування на лекціях	Різні види поточного опитування (згідно з тематикою заняття)	Виконання тематичних письмових завдань	10 тестових завдань та 5 теоретичних завдань	
Лекції	10				100
Семінари		30			
Самостійна робота студента			10		
Модульна контрольна робота				50	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

1. Підручники та посібники, зазначені в переліку рекомендованої літератури
2. Методичні матеріали з навчальної дисципліни («Кафедральна бібліотека»)

11. Рекомендована література

Основна

1. Зарецкий, А. Д. Корпоративная социальная ответственность: мировая и отечественная практика [Текст]: учеб. пособ. / А. Д. Зарецкий, Т. Е. Иванова. – Краснодар: Изд-во КСЭИ, 2012. – 231 с.
2. Коротков Є.М. Корпоративная социальная ответственность: учебник для бакалавров / Коротков Є.М., Александрова О. Н., Антонов С. А. и др. – М.: Юрайт, 2012. – 445с.
3. Корпоративна соціальна відповідальність: моделі та управлінська практика [Текст]: підручник / Саприкіна М. А., Ляшенко О., Саєнсус М. А., Місько Г. А., Зінченко А. Г.; за наук. ред. д.е.н., проф., засл. діяч науки і техніки України Редькіна О. С. – К. : ТОВ «Фарбований лист», 2011. – 480 с.
4. Корпоративна соціальна відповідальність: підручник/ О. Гирик, О.Денис, О. Дубовик, І. Жеребило, А. Зінченко, Н. Реверчук, М. Саприкіна, Р. Семів, З. Скринник, К. Телюк; за заг.ред. д-ра екон. наук, проф. Т.С. Смовженко, д-ра екон. наук, проф. А.Я. Кузнецової. – К.: УБС НБУ, 2009. – 214 с.
5. Корпоративная социальная ответственность: учебник и практикум для академического бакалавриата / под общ. ред. В. Я. Горфинкеля, Н. В. Родионовой. – М.: Издательство Юрайт, 2016. – 570 с. – Серия: Бакалавр. Академический курс.
6. Куліш А. Соціальна відповідальність бізнесу в банківській сфері у запитаннях і відповідях. – К: 2009. – 80 с.
7. Котлер Ф.Н. Корпоративна соціальна відповідальність. Як зробити якомога більше добра для вашої компанії та суспільства / Пер. з англ. С. Яринич. — К.: Стандарт, 2005. – 302 с.
8. Лазоренко О. Корпоративна соціальна відповідальність в Україні: експертна думка: зб. статей та рекомендацій» — К.: СтилоС, 2007. – 321 с.
9. Лазоренко О., Колишко Р., та ін. Посібник із КС «Базова інформація з корпоративної соціальної відповідальності». – К.: Видавництво «Енергія», 2012.

10. Охріменко О.О., Іванова Т.В. Соціальна відповідальність. Навч. посіб. // Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут». – 2015. – 180 с.
11. Петрос О.М. Соціальний діалог як інструмент формування корпоративної політики сучасних підприємств в Україні: [навч. посіб.] / Ольга Михайлівна Петрос. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 60 с.
12. Петрос О.М. Соціальний діалог як інструмент формування корпоративної соціальної політики: [монографія] / Ольга Михайлівна Петрос. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 152 с.
13. Соціальна відповідальність бізнесу в Україні: розуміння та впровадження. – К.: 2013. – 48 с.

Додаткова

1. Амоша О. Соціальна відповідальність в контексті розвитку людського потенціалу / О. Амоша, О. Новікова // Держава і суспільство, С. 122-127. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/pubupr/2011-1/doc/3/01.pdf
2. Баюра Д.О. Оцінювання рівня корпоративної соціальної відповідальності компаній / Д.О. Баюра // Теоретичні та прикладні питання економіки. – К.: ВПЦ «Київський університет». – 2009. – № 18. – С. 259-264.
3. Баюра Д.О. Формування системи корпоративного управління на засадах соціальної відповідальності / Д. О. Баюра // Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. – Серія «Економіка». – 2013. – № 10. – С. 18–22.
4. Бебик В. Держава і громадянське суспільство: партнерські комунікації у глобальному світі: навч.-метод. посібн. / В. Бебик, В. Бортніков, Л. Дегтерьова, А. Кудряченко (за заг. ред. В.Бебика). – К.: Інститут громадянського суспільства, 2006. – 248 с.
5. Белявська К.С. Соціальна відповідальність бізнесу: еволюція поглядів на проблему / К.С. Белявська // Вісн. Хмельниц. нац. ун. – 2011. – №1. – С. 228-233.
6. Білявський В. Підвищення рівня соціальної відповідальності торговельного підприємства / В. Білявський // Вісн. КНТЕУ. – 2009. – № 5. – С. 84-91.
7. Будьонна Л. Шляхи та напрями формування соціальної відповідальності бізнесу в Україні. / Л. Будьонна // Соціальна політика. – 2008. – №8 – С. 9-10.
8. Вергун Л.І. Соціальна відповідальність бізнесу в умовах глобальної фінансово-економічної кризи / Л.І. Вергун // Теоретичні та прикладні питання економіки: Зб. наук. праць. – К., 2010. – Вип. 23. – С. 165-170.
9. Волосковець Н.Ю. Корпоративна соціальна відповідальність підприємств як основа інноваційного розвитку сучасної економіки [Електронний ресурс] / Н. Ю. Волосковець // Наук. праці КНТУ. Економічні науки. – 2010. – Вип. 17. – С. 125-131. – Режим доступу: http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_17_ekon/index.html.
10. Воробей В. Соціальна звітність: стан та перспективи / В. Воробей // Матеріали зборів мережі Глобального Договору ООН (16 грудня 2009 р.). – К.: 2009. – 11 с.
11. Гідна праця – основа соціального добробуту та економічного прогресу: програмна резолюція VI З'їзду Федерації професійних спілок України від 24.03.2011 р. № 63 – 7 [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.fpsu.org.ua/dokumentifpu/programni-rezolyutsiji-ta-postanovi-vi-z-jizdu-federatsiji-profesijnikh-spilok-ukrajini>.
12. Глобальний договір ООН (UN Global Compact, 2000). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: globalcompact.org.ua.
13. Грищенко А. М. Корпоративна соціальна відповідальність: теоретико-методологічний аспект оцінювання соціальної діяльності / А. М. Грищенко // Формування ринкової економіки: зб. наук. пр. – Спец. вип. Праця в ХХІ столітті: новітні тенденції, соціальний вимір, інноваційний розвиток: у 2 т. – Т. 2. – К.: КНЕУ, 2012. – 680 с. – С. 58-68.
14. Грищук В.К. Соціальна відповідальність. Навчальний посібник, Львівський університет внутрішніх справ – 2012. – 152 с.

15. Грицина Л.А. Механізм формування корпоративної соціальної відповідальності в управлінні підприємством: дис. канд. екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка і управління підприємствами» / Л.А. Грицина; Хмельниц. нац. ун-т. – Хмельницький, 2009. – 20 с.
16. Гуменна О. В. Соціальна відповідальність бізнесу в контексті інноваційного розвитку економіки / О. В. Гуменна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvamu/Ekon/2009_7/09ga_vdoe.pdf.
17. Грішнова О.А., Думанська В.П. Екологічний вектор соціальної відповідальності / О. А. Грішнова, В. П. Думанська // Экономика и управление. – № 3. – 2011г. – с. 32–41.
18. Дементов В. Особливості забезпечення соціальної відповідальності державної служби у контексті демократичних перетворень. Держава та суспільство. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/putp/2013-1/doc/4/07.pdf>
19. Дементов В.О. Особливості розвитку державної служби в умовах демократизації державного управління / В. О. Дементов // Теорія та практика державного управління: зб. наук. пр. – Вип. 4 (35). – Х.: Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2011. – С. 135-141.
20. Дзюба О. М., Зюзіна В. П. Ефективність внутрішньої складової корпоративної соціальної відповідальності підприємства / О.М. Дзюба, В.П. Зюзіна // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2012. – № 725. – С. 277-281.
21. Деркач С. Соціальна відповідальність бізнесу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://stepanderkach.com.ua/socialna-vidpovidalnist-biznesu>
22. Діагностика стану та перспектив розвитку соціальної відповідальності в Україні (експертні оцінки): монографія / О.Ф. Новікова, М.Є. Дейч, О. В. Панькова та ін.; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. – Донецьк, 2013. – 296 с.
23. Євтушенко В.А. Внутрішні та зовнішні інституційні форми корпоративної соціальної відповідальності / В.А. Євтушенко // Проблеми і перспективи розвитку підприємництва. – 2013. – С.40-46. – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/j-pdf>.
24. Євтушенко В.А. Оцінка корпоративної соціальної відповідальності: методи, об'єкти, показники // В.А. Євтушенко / Вісник НТУ «ХПІ». – 2013. – № 46. – С. 53-63.
25. Задирак Д. Социальная ответственность бизнеса / Д. Задирак, В. Сморгчова // Социальное партнерство. – № 2. – 2008. – С. 14-17.
26. Зінченко А. Г. Корпоративна соціальна відповідальність 2005–2010: стан та перспективи розвитку / А. Г. Зінченко, М. А. Саприкіна. – К.: Фарбований лист, 2010. – 56 с.
27. Ільніцький Я.В. Концептуальні основи формування системи соціальної відповідальності суб'єктів ринку праці [Електронний ресурс] / Я.В. Ільніцький // Вісн. Східноукр. нац. ун-ту ім. Володимира Даля. – 2011. – Ч. I., № 14. – Режим доступу: www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/VSunu/2011_14_1/lnitskiy.pdf.
28. Ільніцький Я. В. Соціальна відповідальність партнерів у сфері зайнятості населення. – Автореф. дис. канд. екон. наук: спец. 08.00.07 – демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика / Я. В. Ільніцький. – Державний вищий навчальний заклад «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана». – Київ, 2012. – 19 с.
29. Иванова Е. А. Корпоративный социальный отчет: как правильно рассказать о вкладе Вашей компании в развитие общества / Под ред. Литовченко С. Е. – М.: Ассоциация менеджеров России, 2004. – 56 с.
30. Касич А. О., Яковенко Я. Ю. Звіт про стійкий розвиток як аналітичний інструмент формування корпоративної соціальної відповідальності // Ефективна економіка. – №10. – 2014.
31. Казмерчук М.Т. Корпоративний кодекс як інструмент управління поведінкою персоналу підприємства / М. Т. Казмерчук // Управління розвитком. – 2013. – № 21. – С. 7-10.

32. Коваленко О.В. Соціальна відповідальність бізнесу як наслідок державного регулювання економіки [Електронний ресурс] / О.В. Коваленко. – Режим доступу: <http://www.icp-ua.com/ru/node/1155>.
33. Клюквіна М.С. Відповідальне управління ланцюгами постачань як фактор підвищення конкурентоспроможності підприємства // Економічний часопис. – 2011. – № 9-10.
34. Козаков В.М. Становлення та розвиток соціально-ціннісних засад державного управління в Україні: дис. д-ра наук з держ. упр.: 25.00.01 – теорія та історія державного управління / В. Козаков. – К., 2008. – 446 с.
35. Колот А. М. Соціальна відповідальність людини як чинник стійкої соціальної динаміки: теоретичні засади / А. М. Колот // Україна: аспекти праці: наук.-екон. та сусп.-політ. журнал / Вид-во «Праця»; гол. ред. О. Варецька. – 2011. – № 3. – С. 3-9.
36. Коновалова Л. Н., Корсаков М. И., Якимец В. Н. Управление социальными программами компании / Под ред. Литовченко С. Е. – М.: Ассоциация менеджеров России, 2003. – 152 с.
37. Концепція національної стратегії соціальної відповідальності бізнесу в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kbs.org.ua/index.php?get=14&id=5817>.
38. Корпоративная социальная ответственность: общественные ожидания. – М.: Ассоциация менеджеров России, 2003. – 100 с.
39. Король С. Інституційний підхід до соціальної відповідальності бізнесу // Вісник КНТЕУ. – 2013. – №3. – С. 42-55.
40. Костин А. Е. Цена роста (КСО как капиталобразующий фактор) // Формула карьеры. – № 12. – С. 33-40.
41. Кравчук Л.С. Заробітна плата на сучасному ринку праці України / Л.С. Кравчук, Т.В.Бессчастна // «Вісник Полт. держ. аграр. Академії» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/2011/v2i3/255.pdf>
42. Кричевский Н. А., Гончаров С. Ф. Корпоративная социальная ответственность – М.: Прогресс, 2006. – 195с.
43. КСВ як основа політики. Національний порядок денний з КСВ для республіки Македонія: Мат. Четвертого засідання Консультативної Ради розробки проекту Національної концепції розвитку соціальної відповідальності бізнесу в Україні 8.11.2010. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.csr-ukraine.org/chetverte_zasidannya_konsultativnoi_.html.
44. Лазоренко О. Корпоративна соціальна відповідальність в Україні: експертна думка: зб. статей та рекомендацій. – К.: СтилоС, 2007. – 152 с.
45. Лазоренко О., Колишко Р. та ін. Базова інформація з корпоративної соціальної відповідальності. – К.: Видавництво «Енергія», 2008.
46. Ласукова А.С. Порівняльний аналіз моделей корпоративної соціальної відповідальності в банках світу // Вісник Запорізького національного ун-ту. – 2012. – № 3. – С. 181-188.
47. Лебедев И. В. Концепция социальной ответственности бизнеса: перспективы развития в Украине // Проблемы теории и практики управления. – 2012. – № 2. – С. 44-51.
48. Левицька Є. Г. Теоретико-методологічні засади розвитку соціальної відповідальності вітчизняних підприємств сфери послуг // Є.Г. Левицька // Ефективна економіка. – № 5. – 2012.
49. Македон В.В. Дослідження процесів забезпечення соціальної відповідальності у провідних моделях корпоративного управління // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства: Економічні науки. Вип. 126. – Харків: ХНТУСГ. – 2012. – С. 198-206.
50. Международный HR-стандарт SA 80001997 «Социальная ответственность» / HR-Portal / Сообщество HR-менеджеров [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.hr-portal.ru/article/mezhdunarodnyi-hr-standart-sa-80001997sotsialnaya>.

51. Мельник С.В. Концепція формування в Україні системи соціальної відповідальності бізнесу (проект) [Електронний варіант] / С.В. Мельник, В. Д. Матросов, М.К. Гаврицька // Міністерство праці та соціальної політики, Науково-дослідний інститут соціально-трудових відносин. – Луганськ, 2008. – Режим доступу: www.lir.lg.ua.
52. Мельник С.В. Шляхи стимулювання соціальної відповідальності вітчизняного бізнесу [Електронний ресурс] / С. В. Мельник, Т.А. Тресвятська, Л. В. Будьонні. – Режим доступу: www.lir.lg.ua/shlahi.doc.
53. Меморандум про соціальну відповідальність бізнесу в Україні, затв. рішенням громадського об'єднання «Форум соціально відповідального бізнесу України» 16 грудня 2005 р.
54. Наше общее будущее. Доклад Международной комиссии по окружающей среде и развитию (МКОСР): Пер. с англ./под ред. и с послесл. С.А. Евтеева и Р.А. Перелета. – М.: Прогресс, 1989. – 376 с.
55. Нефінансова звітність: інструмент соціально відповідального бізнесу. Воробей В., Журовська І.– К.: ФОП Костюченко О.М. – 2010.– 77 с.
56. Оболенський О.Ю. Державна служба: навч. посіб. / О.Ю. Оболенський. – К.: КНЕУ, 2006. – 472 с.
57. Панов А.Т. Социальная ответственность личности в развитом социалистическом обществе / А. Панов, В. Шабалин. – Саратов: Изд-во Саратов. ун-та, 1976. – С. 29-33.
58. Петрашко Л.П. Корпоративна відповідальність: крос-культурні моделі та бізнес-практики: монографія. – К.: КНЕУ, 2013. – 372 с.
59. Петроє О.М. Соціальний діалог як інструмент формування корпоративної соціальної політики: монографія / О.М. Петроє. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 152 с.
60. Полякова О.М. Особливості формування і розвитку соціальної відповідальності підприємств в Україні / О.М. Полякова, П.Ю. Кас // Вісн. економіки трансп. і пром-ті. – 2010. – № 32. – С. 284-289.
61. Полякова С. В. Соціальний аудит як технологія управління соціальними процесами / С. В. Полякова // Економіка розвитку, 2011. – № 1. – С. 46–49.
62. Про благодійництво та благодійні організації [Електронний ресурс]: Закон України від 16.09.1997 року № 531/97-ВР. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
63. Роль государства в продвижении корпоративной социальной ответственности: обзор международного опыта / Л. Истомина, Т. Елецких, О. Елова. – Минск, 2010. – 48 с.
64. Самофалова Т.О. Соціальна відповідальність бізнесу як об'єктивна категорія соціально-економічної системи [Електронний ресурс] / Т. О. Самофалова // Теорія та практ. держ. управління: зб. наук. праць. – Х.: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2011. – Режим доступу: www.kbuara.kharkov.ua/ebook/tpdu/2011-2/doc/2/11.pdf.
65. Савченко І.Г. Соціальна відповідальність органів державної влади в умовах розбудови соціальної держави: дис. канд. наук з держ. упр.: 25.00.01 / Національна академія держ. управління при Президентові України. Харківський регіональний ін- т держ. управління. – Х., 2007. – 202 с.
66. Савченко І.Г. Соціальна відповідальність в контексті розбудови соціальної держави в Україні // Актуальні проблеми державного управління: Зб. наук. пр. – Х.: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2005. – № 2(24): у 2 ч. – Ч. 1. – С. 55–63.
67. Свод основных признаков социально ответственной компании // Бизнес и общество. – 2004. – № 4-5. – С. 23-24.
68. Серікова О.М. Соціальна відповідальність партнерів трудових відносин як чинник раціонального використання трудового потенціалу: теоретико-методологічний підхід / О.М. Серікова // БІЗНЕСІНФОРМ. – 2013. – № 11. – С. 237.
69. Сиченко О. О. Концепція корпоративного громадянства в контексті державної соціальної політики [Електронний ресурс] / О. О. Сиченко // Публічне адміністрування: теорія та практика. Електронний збірник наукових праць. – 2011. – Вип. 2 (6). – Режим доступу: [http://www.dbuara.dp.ua/zbirnik/2011-02\(6\)/11soodsp.pdf](http://www.dbuara.dp.ua/zbirnik/2011-02(6)/11soodsp.pdf).

70. Соціальна відповідальність: теорія і практика розвитку: моногр. / за ред. А.М. Колота. – К.: КНЕУ, 2012. – 501 с.
71. Соціальна відповідальність бізнесу: монографія / О. П. Гоголю, І. П. Кудінова; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. – Ніжин: Лисенко, 2011. – 175 с.
72. Соціальна відповідальність бізнесу – виклик часу // Фармацевт-практик. – 2012. – № 7-8. – С. 6-7.
73. Социальная ответственность бизнеса. Корпоративная отчетность – новый фактор взаимодействия бизнеса и общества.: сб. ст., лекций и выступлений / Под общ. ред. Л. Г. Лаптева. – М.: ЗАО «Деловой экспресс», 2004. – 310 с.
74. Социальная ответственность бизнеса: актуальная повестка / Под ред. Литовченко С.Е., Корсакова М.И. – М.: Ассоциация менеджеров России, 2003. – 208 с.
75. Сперанский В.И. Социальная ответственность бизнеса: сущность и особенности проявления [Електронний ресурс] / В.И. Сперанский // Вісн. Харк. нац. ун-ту. внутр. – 2009. – Вип. 44. – Режим доступу: www.nbu.gov.ua/portal.
76. Стандарт верификации отчетов AA1000, «AccountAbility» / Перевод с английского и общая редакция Агентства социальной информации. – М., 2003. – 26 с.
77. Стецик А.Р. Теоретико-методологічні засади управління соціальною відповідальністю підприємництва в ринкових умовах / А.Р. Стецик // Наук. вісн. НЛТУ України: зб. наук.-техн. праць. – Львів: РВВ НЛТУ, 2011. – Вип. 21.18. – С. 260-266.
78. Супрун Н.А. Інститут корпоративної соціальної відповідальності: принципи, завдання та пріоритети розвитку / Н. А. Супрун // Наук. праці Донец. нац. техн. ун-ту. Сер.: економічна. – Донецьк: ДонНТУ, 2011. – Вип. 40-2. – С. 190-196.
79. Теорія держави і права: Академічний курс: Підручник / ред. О. В. Зайчук, Н. М. Оніщенко. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – 688 с.
80. Ткаченко, Л. Г. Конкурентні межі зростання оплати праці в Україні / Л. Г. Ткаченко // Демографія та соціальна економіка. – 2008. – №2 (10). – С. 115-124.
81. Умаева Н. Н. Роль человеческих ресурсов в формировании современной украинской модели менеджмента в условиях повышенной конкуренции / Н. Н. Умаева // Бизнес Информ. – 2009. – № 7. – С. 97-103.
82. Харчишина О. В. Теоретико-методологічні засади розробки корпоративного кодексу підприємств харчової промисловості / О.В. Харчишина // Сталий розвиток економіки. – 2011. – № 2. – С. 152-156.
83. Шира Н.О. Напрями впровадження системи корпоративної соціальної відповідальності в практику українських підприємств [Електронний ресурс] / Н.О. Шира, А.І. Іващенко // Ефективна економіка. – 2013. – № 11. – Режим доступу: www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2502.
84. Юзик Л.О. Підходи щодо оцінки впливу КСВ на показники діяльності підприємства [Електронний ресурс] / Л.О. Юзик. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vdnuet/econ/2010_3/Yuzik.pdf.
85. Carroll A. B. Corporate social responsibility: Evolution of definitional construct / A. B. Carroll // Business and Society. – 1999. – Vol. 38 (3). – P. 268-295.
86. Frans Paul van der Putten. A Research Agenda for International Corporate Social Responsibility, NRG working paper series November 2005 no. 05-09 [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.nyenrode.nl/download/NRG/workingpapers/NRG05-09.pdf>
87. Matten D. Corporate Citizenship: Towards an Extended Theoretical Conceptualization / D. Matten, A. Crane // ICCSR Research Paper. – № 4. – Nottingham, 2003.
88. Mirvis Ph. Stages of Corporate Citizenship: A Developmental Framework / Ph. Mirvis, B. K. Googins. – Centre for Corporate Citizenship at Boston College, 2006.
89. Moon J. Can Corporations Be Citizens? Corporate Citizenship as a Metaphor for Business Participation in Society (2nd ed.) / Moon J., Crane A., Matten D. – ICCSR Research Paper №13. – Nottingham, 2003.